

Vadības ziņojums – svarīga gada pārskata sastāvdaļa

Praksē bieži nākas diskutēt ar revīdējamo uzņēmumu vadītājiem par informāciju, kas ir vai nav iekļaujama vadības ziņojumā, tāpēc ar šo rakstu vēlos paust savu viedokli, gan pamatojoties uz spēkā esošo likumdošanu, gan uz savu uzkrāto pieredzi.

Saskaņā ar LR Gada pārskata likuma 4. pantu «gada pārskats kā vienots kopsastāv no finanšu pārskata un vadības ziņojuma par sabiedrības attīstību pārskata gadā. Gada pārskatam ir jāsniedz paties un skaidrs priekšstats par sabiedrības līdzekļiem, saistībām, finansiālo stāvokli, peļņu vai zaudējumiem un naudas plūsmu». Finanšu pārskatus pārsvārā sagatavo galvenie grāmatveži, balstoties uz virsgrāmatās atspoguļotajiem datiem un ar tiem saistīto finanšu informāciju. Finanšu pārskati pēc būtības ir pagātnes darījumu, kas iesākās vai noslēdzās pārskata periodā, apkopojums, kuru avots ir sabiedrības virsgrāmatas dati. Savukārt vadības ziņojums pēc būtības ir sabiedrības vadības sniegts pārskata gada rezultātu un līdzšinējās attīstības novērtējums, kā arī sabiedrības turpmākās darbības redzējums. Neapšaubāmi, sabiedrības vadības un grāmatvežu redzējums un situācijas novērtējums var būt atšķirīgs, jo grāmatvežu darbā biežāk lietotie dokumenti ir

Praksē nākas redzēt ļoti standartizētus vadības ziņojumus, kuros visbiežāk ir procentuāli salīdzinātas neto apgrozījuma izmaiņas un likviditātes rādītāja izmaiņas, nepaskaidrojot to cēloņus un būtību.

JEĻENA MIHEJENKOVA,
Deloitte Audits Latvia
audita menedžere,
zvērināta revidente,
sertificēta nodokļu konsultante

rēķini par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem, savukārt vadības galvenie atbalsta punkti ir plānotā naudas plūsma, stratēģiskie attīstības plāni utt.

Vadības ziņojumā iekļaujamā informācija ir atrunāta LR Gada pārskata likuma 55. pantā: «Vadības ziņojumā sniedz skaidru informāciju par sabiedrības attīstību, darbības finansiālajiem rezultātiem un finansiālo stāvokli, kā arī informāciju par būtiskiem riskiem un neskaidriem apstākļiem, ar kuriem sabiedrība saskaras. Šo informāciju pamato ar vispusīgu un visaptverošu sabiedrības attīstības, darbības finansiālo rezultātu un finansiālā stāvokļa analīzi atbilstoši attiecīgās sabiedrības darbības apjomam un sarežģītībai.» Lai izprastu sabiedrības attīstību, darbības finansiālos rezultātus un finansiālo stāvokli, minētajā analīzē iekļauj finansiālo rezultātu rādītājus, galvenos sabiedrības un attiecīgās nozares raksturojošos nefinanšu rādītājus, kā arī papildu skaidrojumus par finanšu pārskatos atspoguļoto informāciju, svarīgiem pēc bilances notikumiem, sabiedrības turpmāko attīstību, finanšu risku vadību, kā arī priekšlikumus par sabiedrības peļņas izlietošanu vai tās zaudējumu segšanu. Likuma 55. pantā minētās informācijas uzskaitījums, manuprāt, ir pietiekams, lai finanšu pārskatu lietotājs izprastu ne tikai bilanci un pārējo finanšu informāciju, bet arī gūtu vispārēju priekšstatu par sabiedrības stabilitāti, kontroli un attīstības perspektīvām.

Diemžēl praksē nākas redzēt ļoti standartizētus vadības ziņojumus, kuros visbiežāk ir procentuāli salīdzinātas neto apgrozījuma izmaiņas un likviditātes rādītāja izmaiņas, nepaskaidrojot to cēloņus un būtību. Likviditātes rādītāji būtiski atšķiras dažādās nozarēs: ražošanas uzņēmumos, kuros salīdzinoši lielu daļu no kopējiem aktīviem veido ilgtermiņa ieguldījumi, likviditātes rādītāji parasti būs zemāki par 1. Savukārt līzinga sabiedrībās tam pārsvarā jābūt vairāk par standarta rādītāju. Izmaiņas no gada uz gadu bez papildu skaidrojumiem finanšu pārskatu lasītājam nesniedz pilnīgu informāciju. Piemēram, pārskata gada neto apgrozījuma samazinājums par 30 procentiem salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu skan diezgan draudoši; bet, ja vadības ziņojumā ir ietverta informācija par to, ka nozares kritums tajā pašā gadā ir ap 40 procentiem, tad kļūst skaidrs, ka sabiedrība strādājusi veiksmīgāk nekā nozares konkurenti un spējusi labāk

pielāgoties tirgus izmaiņām, tajā pašā laikā liecinot par sabiedrības augstāku efektivitāti un elastību. Tas arī liecina, ka sabiedrības vadība seko līdzīgi tirgus konjunktūrai un spēj operatīvi pieņemt nepieciešamos lēmumus.

Dažkārt no sabiedrību vadītājiem nākas dzirdēt šādu pamatojumu gadījumos, ja vadības ziņojumi nesniedz pietiekamu informāciju: «Jo mazāk atspoguļosim, jo labāk. VID un konkurenti lasa finanšu pārskatus un var atrast «sev noderīgu» informāciju.» Dzirdot tādu pamatojumu, rodas jautājums par šo vadītāju kompetenci. Finanšu pārskatus izvērtē ne tikai konkurenti, bet arī kredītiestādes, sadarbības partneri, finanšu konsultanti un citi. Gada pārskatā sniegtās informācijas kvalitāte un vadības ziņojumā ietvertie paskaidrojumi atklāj arī informāciju par atbildīgajām personām, kas šo informāciju ir gatavojušas. Iespējams, ka sabiedrībā ir ieviestas jaunākās tehnoloģijas un apgūti jauni tirgi, bet, ja gada pārskats un skaidrojumi tajā nav kvalitatīvi un neparāda šo informāciju, tad arī finanšu pārskatu lietotāju priekšstats par attiecīgo sabiedrību būs neatbilstošs vai nepilnīgs.

Jo mazāk atspoguļosim, jo labāk. VID un konkurenti lasa finanšu pārskatus un var atrast «sev noderīgu» informāciju.

Vadības ziņojumu sagatavo un paraksta sabiedrības valde (dažreiz arī padome), un tas savā veidā kalpo arī kā ziņojums sabiedrības dalībniekiem. Dažkārt sabiedrības vadība un dalībnieki/akcionāri tiek tikai vienu reizi gadā, parakstot un apstiprinot gada pārskatus. Labākās prakses piemēri rāda, ka gada pārskatu vajadzētu nosūtīt dalībniekiem pirms tikšanās. Pro-

tams, ir arī dalībnieki, kurus interesē tikai neto peļņa, kas var tikt sadalīta dividendēs, bet vairākums tomēr vēlēties iepazīties ar struktūru un saprast, cik efektīvi vadība ir pārvaldījusi viņu ieguldījumus sabiedrībā.

Iespējams, situācijās, kad sabiedrības revīziju veic zvērīnāts revidents, kāds vēlēties pārņemt revidentam, ka, sniedzot neatkarīga revidentu ziņojumu par gada pārskatu, tajā skaitā arī nekvalitatīvu vadības ziņojumu, nepieciešams vērst uz to finanšu pārskatu lietotāju uzmanību. Bet, pamatojoties uz pašreiz spēkā esošo LR likumdošanu, zvērīnāta revidenta uzdevums ir sniegt revidenta atzinumu par finanšu pārskatiem, nevis par gada pārskatu. Saskaņā ar LR Gada pārskatu likumu «finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikuma». Zvērināts revidents izvērtē arī vadības ziņojumā ietvertu informāciju, bet zvērīnāta revidenta atbildība ir ierobežota ar pienākumu tikai iepazīties ar vadības ziņojumu un pārbaudīt tajā ietvertās finanšu informācijas atbilstību finanšu pārskatiem, nevis nokontrolēt, vai vadības ziņojums pilnībā atbilst LR Gada pārskata likuma 55. panta prasībām.

Noslēgumā vēlētos aicināt sabiedrības vadītājus un grāmatvežus nopietnāk attiekties pret vadības ziņojuma saturu. Gada pārskats ir dokuments, kuru lielākā daļa grāmatvežu un/vai vadītāju tomēr gatavo tikai reizi gadā, un, veltot tam pietiekami daudz laika un uzmanības un analizējot aizvadītā gada rezultātus un sasniegumus, arī pašiem būs gandarījums par paveikto darbu. ■